

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franiškanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasi Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Engelbert Gangl.

Ob petdesetletnici njegovega rojstva.

Jubilar, mož dela in ustvarjanja.

Kar sil Ti dalo je nebo, posvetil Ti si vse mladini posvetil vse si domovini.

Kako malo jih je, ki se morejo ozirati s ponosno samozavestjo in z veselo zadovoljnostjo na življenje, polno dobrih del. Blagor tistemu, komur v spominu — ogledalu njegove preteklosti — odseva prijazen obraz, znamenje blagega človekoljubja. Ta se pač lahko zadovoljno hladi v sencj plodonosnega drevesa ter ponosno gleda na svojo preteklost in ponosno tudi na bodočnost, ker je storil več, kar mu je veleva stan. In mož, ki je storil mnogo več, kar mu je veleva njegov stan — najboljši izmed najboljših slovenskih učiteljev — naš vzorni tovariš in prijatelj Engelbert Gangl praznuje dne 12. novembra, letos 50letnico svojega rojstva. Rojen je bil 12. novembra 1873 v Metliki kot sin uglednih in spoštovanih staršev. Rojenice so bile ob njegovem rojstvu zelo dobre volje in radodarne, zakaj obdarovale so ga z vsemi lepimi čednostmi in lastnostmi, ki sta jih gojila ob rojstvu prvorojenčka v svojih srcih mati in oče. Kot darilo in jamstvo za njegovo srečo so mu položile v zibelko krasen šopek modrih vijolic, snežnobelih zvončkov in živordečih rož-vrtnic.

Modre vijolice so veljale kot simbol modrosti in ponižnosti, ki bosta spremljali novorojenčka na njegovi življenski poti. Snežnobeli zvončki so bili znak ljubezni, ki jo bo gojil novorojenček do nedolžnih bitij — do mladine. Rdeče rože — vrtnice so pa oznanjevale gorečo ljubezen do svojega stanu, naroda in domovine, trnjevi poganki na steblih vrtnic so pa pomenili, da bo moral prehoditi v boju za svoje pravice in za pravice svojega stanu in naroda tudi trnjevo pot.

In vse to, kar so prisodile Rojenice ob rojstvu našemu jubilarju, vse to je postalo in postaja še vedno kri in meso. Ponižen je bil vedno. Nikdar se ni silil v ospredje, a vendar je dosegel tako visoko mesto, kakršnega do danes še ni bil deležen noben ljudski učitelj pri nas. Nikdar ni hrepenel po časteh in odlikovanjih in tudi nobenega dela ni izvršil z namenom, da bi koristil sebi, ampak vse njegovo delo se osredotočuje v ljubezni do mladine, svojega stanu, svojega naroda in domovine. Njegova modrost in ponižnost se razširjata med prijatelji in tovariši kakor vonj modre in ponižne vijolice, ki raste skrita v travi in grmičevju ob poti. V svoji skromnosti in ponižnosti ima posebno spoštovanje do starejših tovarišev in drugih zaslužnih mož. Vsi ti so mu bili vedno živa knjiga, iz katere je črpal nauke za življenje ter proučeval in utrjeval svoj značaj. Nikdar ni zaničeval dela starejših tovarišev in tudi ni odbijal njihovega sodelovanja. Vedno je rad poslušal nasvete izkušanih mož, ker je bil vedno mnenja, da je izkušnja starejših tovarišev mnogo večja, nego ona mladine, ki je lahko animirana in polna navdušenja in novih idej, — ali nedostaja ji orientacij.

In ko si je naš jubilar s pomočjo skrbnega, globokega in strogega proučevanja lastnega značaja oplemenil duha in prisvojil toliko politično-socialnega znanja, kolikor se mu je zdelo potrebno, da bi postal pošten branitelj naših pravic in ko je čestokrat dokazal, da je čistega, krepkega, nepokvarjenega značaja, da je duševno trden in prozoren, da je strog do samega sebe, usmiljen pa do bližnika, šele tedaj je stopil na plan ter na splošno že-

ljo slovenskega učiteljstva stopil v vrsto njegovih neustrašenih voditeljev in prvoboriteljev.

In kot tak se je v polni meri izkazal vrednega velikega zaupanja, ki ga je z njim odlikovalo slovensko učiteljstvo.

Prihajam k drugi cvetki, ki so jo povile Rojenice v šopek našemu jubilarju ob njegovem rojstvu — k snežnobelemu zvončku, simbolu jubilarjeve ljubezni do nedolžne mladine.

„Mladina, ti budiš nam upe zlato, srce nam dvigajo pogledi nate!“

Te besede pesnika Antona Medveda so bile njegovo geslo. Oprijemal se je teh pesnikovih besedi pri pouku v šoli in

oklepal se jih je tudi izven šole, ko je zlagal ljubke pesmi za mladino in pisal knjige mladini v zabavo in pouk. Le ta velika njegova ljubezen do mladine je povzročila, da je Gangl danes eden najboljših in najplodovitejših slovenskih mladinskih pisateljev. Kaj je vse spisal, o tem pišejo v današnji številki drugi njegovi prijatelji. Jaz omenjam ob pesnikovem in pisateljevem jubileju njegovega rojstva samo »Zvonček«, list s podobami za slovensko mladino. V »Zvončku«, ki bo obhajal ob novem letu svoj 25-letni jubilej, je posebljena Ganglova neizmerna ljubezen do mladine, tista ljubezen, ki so mu jo prorokovale Rojenice ob njegovem rojstvu.

je v sorodu z »Zvonkom«. Nasvetoval nam je imena: »Mladina«, »Čebelica«, »Metuljček«. Pri naši organizaciji je obveljalo ime »Zvonček«. Urednik Gangl se je s podvojen silo spravil na delo, zakaj novo leto je bilo pred durmi. Preskrbel je listu lepo glavo v obliki plakata, ki se pred njim zbira gruča otrok, ki novi list z Ganglom vred tako-le pozdravljajo:

„Ah, zdaj si zapel!
Mi se zbiramo
in se veselo nate in
vate oziramo...“

Nato se je obrnil urednik do znanil pisateljev za sotrudstvo. Pa ni mu jih bilo mnogo treba, ker je največ sam pisal pod različnimi pseudonimi. V 1. številki so na dveh straneh natisnjene štiri ljubke pesmice. Prva »Pozdrav« je Ganglova. Na 3. in 4. strani je natisnjena lepa povest »Samostanski zvonovi«, ki jo je spisal pod pseudonimom Vuk Slavič tedanj nadporočnik Rudolf Maister, sedanj jugoslov. general. Te prvi štiri strani smo kot posebne odtiske razposlali za reklamo in vabilo na naročbo širom slovenske domovine. Kmalu smo imeli nad 1000 naročnikov, ki so bili podlaga za obstoj »Zvončka«. Najboljša podlaga in jamstvo za obstoj »Zvončka« je pa bila in je še danes njega zanimiva vsebina, s kakršno se ne more ponajati vsak mladinski list. In to je zasluga našega jubilarja Engelberta Gangla.

Z »Zvončkom« smo dobili slovenski učitelji stik s slovensko mladino in potom mladine deloma tudi stik s starši. Vendar ta stik s starši se je zdel Ganglu prerahel; hotel je direktnega stika z roditelji. List za starše in vzgojevalce slovenske mladine mu je bil v mislih. Tudi ta njegova želja se je izpolnila, in sicer o Božiču leta 1906. Prišel je k meni na dom z namero, da se podrobno pogovoriva o listu za starše. Krstila sva ga na ime »Domače ognjišče«, mene je pa naprosil, da prevzamem uredništvo, kar sem prav rad storil. Ves zadovoljen je odhajal od mene. Ob novem letu 1907. je že izšla 1. številka »Domačega ognjišča«. Gangl sam mu je posvetil uvodnik pod pseudonimom Branibor. Med drugim je napisal v tem lepem članku tudi te-le krilate besede:

»Najsvejteše, kar ima človek na zemlji, je njegov dom, in najdražje, kar ima v svojem domu, je mladina; njegovo veselje in njegova žalost, njegovo upanje in njegov strah. Nikjer ni tako lepo, tako prijazno in udobno kakor tam, kjer se dviga naše domače ognjišče.« Kot »motto« temu članku je postavil svoje besede:

„A dom je dom! Ta sveti mir pod domačo streho!...“

Sedem letnikov »Domačega ognjišča« je izšlo pod mojim uredništvom; z osmim letnikom je pa žalibog prenehalo izhajati »Domače ognjišče«. Vojna vilhra ga je ustavila... Učiteljska tiskarna bi napravila veliko koristno delo, če bi list zopet začela izdajati.

Ob zaključku 1. letnika »D. ognjišča« je prišel Gangl zopet na novo misel. Izdal jo je v družbi prijateljev in tovarišev. Rekel je: »Šolska mladina ima svoj »Zvonček«, njeni starši in vzgojevalci

jal »Zvonček«, dokler ga Zaveza ne prevzame. To se je tudi zgodilo in v konzorcij so vstopili tov. Dimnik Jakob, Gangl E. in Jelenc Luka, ki je prevzel hkrati upravo »Zvončka« — do danes. Prepuščamo tov. L. Jelencu, da nam ob priliki podrobno donese te zanimivosti. Uredn.

»Zvonček« se je rodil takole: Bilo je o Božiču leta 1889. Po stari navadi je prišel prijatelj Gangl k meni in moji družini voščiti vesele praznike in srečno novo leto. Z obraza mu je odsevala dobra volja, oči so mu žarele in kazale, da ima v duši nekaj prikritega, kar bi rad razodel. In nisem se motil. Poprime za besedo in pravi: »Veš kaj, nekaj novega imam v mislih. Nujno potrebujemo svoj mladinski list in tega moramo ustanoviti, naj velja kar hoče.« »Srečna misel! Kar z novim letom začnimo, Ti pa prevzemi uredništvo« — mu odgovorim. In tako se je tudi zgodilo. Napredni mladinski list je

bil ustanovljen in rojen.* Ugibala sva, kako naj ga krstiva. Domenila sva se za ime »Zvonček«. Vprašali smo potem še pokojnega Aškerca, kakšno je njegovo mnenje. Z imenom »Zvonček« se ni strinjaj, češ, nasprotniki vam bodo očitali, da

* Tov. Jelenc nam je omenil dodatno k temu še sledeče: Bilo je v odmoru na 1. mestni deški šoli, ko je stopil tov. Gangl k njemu z idejo »Zvončka«. Sklical je direktorij »Zaveze«, ki pa ni mogel prevzeti brez sklepa delegacije »Zvonček« v svoje okrilje. Zato je predlagal tov. Jelenc, naj se osnuje konzorcij, ki bo izda-

